

Mentális zavarral hajléktalanságban élő kliensek ellátása

2021. éves beszámoló

Készítette: Dr. Bulyáki Tünde (Szakmai Fejlesztési és Módszertani Iroda)

I. Szakmai támogatás mentális zavarral, hajléktalanságban élő személyeket segítő szakemberek részére.

2021. április 7.-én indult el a **Mentális zavarral hajléktalanság helyzetében élő személyek pszichoszociális rehabilitációja** című műhelymunka. A műhelymunka keretében online 2021.12.01.-ig havonta találkoztunk a kollégákkal.

A műhelymunka célja:

A mentális zavarral élő személyek különösen sérülékeny kliens csoportba tartoznak. A hajléktalanság helyzete további teherként nehezedik a kliensre. Az esetek nagy részében a hajléktalan, mentális zavarral élő kliensek nem rendelkeznek támogató családi erőforrással, mely segítő lehetne a felépülés útján. Sokszor ezt a támogató szerepet a szállást biztosító intézmény szociális munkása tölti be. Fontos, hogy az intézményen felüli team-munkában (ahol közösségi pszichiátriai ellátókkal közösen valósul meg a segítő tevékenység) a legtöbb erőforrást biztosítsuk a kliensek számára. A műhely egyik célja volt, hogy a kollégák megismerjék a mentális zavarral élő személyek ellátását biztosító szociális ellátásokat (különös tekintettel a közösségi pszichiátriai ellátásra), továbbá az együttműködések lehetőségeit más szolgáltatókkal.

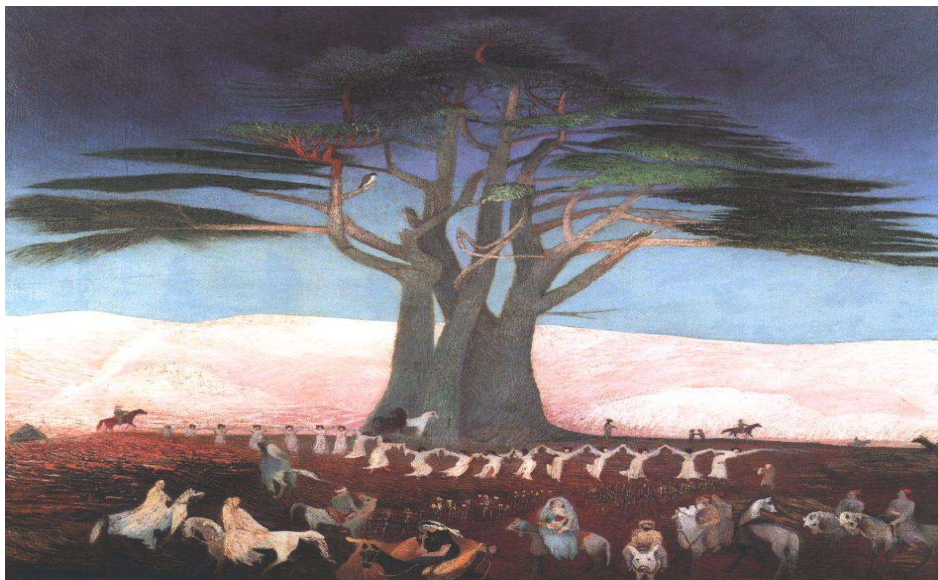
További cél volt, hogy a kollégák betekintést kapjanak a mentális zavarral élő kliensek rehabilitációját elősegítő pszichoszociális rehabilitációs stratégiákba. A mentális zavarral élő emberek közösségi alapú, hatékony rehabilitációjában meghatározó stratégiák a pszichoszociális stratégiák. A tanulásra építő pszichoszociális stratégiák segítségével a kliensek elsajátítják azokat a készségeket, amelyek révén hatékonyabban oldanak meg problémákat, és sikeresebbek céljaik elérésében. Az új készségek önálló alkalmazása csökkenti a szakemberekkel kapcsolatos függőséget. A szociális munkás a pszichoszociális segítségben kulcsszerepet játszó szakember. A felépülés értékeire fókuszáló szociális ellátások mellett az önsegítő, támogató csoportokba is betekintést kaptak a résztvevők. A műhely munkán vendégünk volt Kaszás Jánosné Ica, aki tapasztalati szakértőként segíti a BMSZKI Kálvária Átmeneti Gondozó Házban, Táblás Átmeneti Szálláson, a Váci Úti Éjjeli Menedékhely és

Nappali Melegedőn, valamint az Alföldi Átmeneti Szálláson élő sorstársait. Vendégünk volt még Gallai István tapasztalati szakértő, aki az Ébredések Alapítványánál a Hanghalló önségítő csoport egyik vezetője. A tapasztalati szakértővel való találkozás, az izgalmas beszélgetés, a *Nem tudom, halljátok-e ti is?* című film közös megnézése véleményem szerint sokat segített a kollégáknak a mentális zavarral élő kliensek problémájának, helyzetének megértésében.

A műhelymunkán alacsony volt a hallatók lemorzsolódása. Azt gondolom, hogy az online képzési forma is hozzájárult ehhez. A kollégák meglátása szerint, könnyebben tudnak részt venni a képzésen, ha nem kell utazni.

A műhelymunka hozama:

- a résztvevők tudása bővült a célcsoportra vonatkozóan;
- a résztvevők megismerhették a BMSZKI-ban a mentális zavarral élő kliensek támogatására szolgáló programokat, erőforrásokat;
- a résztvevők megismerhették a mentális zavarral élő személyek bio-pszicho-szociális rehabilitációját segítő partnerszervezet, az Ébredések Alapítvány integrált pszichiátriai (egészségügyi és szociális) szolgáltatásait, valamint az alapítványnál működő önségítő csoportokat;
- kapcsolat felvétel Kaszás Jánosné Ica tapasztalati szakértővel, továbbá Bulyáki Tündével.

Csontváry Kosztka Tivadar: Zarándoklás a cédrusokhoz Libanonban 1907

Mentoráló csoport

A Kálvária Átmeneti Gondozó Házban, Táblás Átmeneti Szálláson, a Váci Úti Éjjeli Menedékhely és Nappali Melegedőben dolgozó kollégáknak két hetente megszervezésre került a Mentoráló csoport találkozó. A csoport célja, hogy az intézményekben dolgozó kollégák az esetvitelt érintő vagy a szervezeti működéssel, a mindennapos munkával kapcsolatos sikereiket, eredményeiket, dilemmáikat, nehézségeiket meg tudják osztani a csoporton résztvevő kollégákkal. A Mentoráló csoport nem tematizált, nem zárt csoport. A kollégák döntése, hogy mikor vesznek részt a csoporton. A találkozások online felületen valósultak meg. Az gondolom, hogy az online találkozási mód a kollégákat akadály-mentesíti, könnyebben kapcsolódnak be az online beszélgetésekbe.

II. Intézményi támogatások, fejlesztések

A 2020 évhez hasonlóan 2021-ben is befolyásolta a szakmai munkát, a fejlesztési folyamatokat a COVID járvány adta helyzet. A kollégák mindennapi erőfeszítései sok esetben a járvány okozta helyzet kezelésére fókuszáltak és a szakmai fejlesztések egy része is a járvány helyzet okozta nehézségek megoldását célozta. A tavalyi évhez hasonlóan az intézetek online és személyesen is biztosították a kliensek bio-pszicho-szociális rehabilitációját elősegítő szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Az Ébredések Alapítvány kollégái online és személyes jelenléttel nyújtották a szolgáltatásaikat. A Józanságmegtartó csoporton, a Hanghalló önsegítő csoporton, a Bipoláris és Traumafeldolgozó önsegítő csoporton is személyesen és online is részt tudtak venni a mentális zavarral, dual diagnózissal élő kliensek.

A tapasztalati szakértő kolléganő, Kaszás Jánosné Ica a Kálvária Átmeneti Gondozó Házban, a Táblás Átmeneti Szálláson, a Váci Úti Éjjeli Menedékhely és Nappali Melegedőben és az Alföldi Átmeneti Szálláson élő sorstársait segítette. Az említett telephelyeken túl, további szállásokról/szolgáltatásokból is érkezett megkeresés – az Ica segítsége iránti igény kapcsán. Ica így segítséget nyújt a Dózsa Éjjeli Menedékhely lakóinak, a K22-szolgáltatásait igénybe vevő klienseknek és a FET-tel is kapcsolatban van.

A tapasztalati szakértő kolléganő foglalkoztatási óraszám az új 2022 évi szerződésében duplájára emelkedett.

Pszichiátriai munkacsoport

A munkacsoport tagjai a Kálvária Átmeneti Gondozó Ház, a Táblás Átmeneti Szállás, a Váci Úti Éjjeli Menedékhely és Nappali Melegedő intézmény- és szakmai vezetői, továbbá a FET részéről Szaló Edit, a Szakmai fejlesztési és módszertani Iroda részéről Makkai Hunor és Bulyáki Tünde.

A munkacsoport találkozások havonta kerültek megszervezésre. A találkozókat a járvány adta lehetőségekből kifolyólag hol személyesen, hol az online felületen tartottuk meg. Nem minden esetben tudtuk teljes létszámmal jelen lenni a találkozókön.

A munkacsoport találkozók jó lehetőséget adnak a kollégáknak, hogy bemutassák, megosszák a többi kollégával a mindennapi működésüket, ehhez kapcsolódó fejlesztési céljaikat, nehézségeiket. A mentális zavarral élő kliensek hatékony segítése kapcsán fontos az intézményen felüli team munka, ennek elősegítését szolgálja a munkacsoport is.

FET

A FET-en (Felvételt Előkészítő Team) a felvételt előkészítő beszélgetés szerves részévé vált a mentális zavar szűrése a kliensek körében. Dr. Harangozó Judit személyes jelenléttel biztosította a további diagnosztikus beszélgetések lehetőségét. Érdemes megemlíteni, hogy a FET-es ügyfeleken túl, több megkeresés is érkezik a BMSZKI különböző telephelyeiről (a mentális nehézséggel élőkkel, diagnosztikával kapcsolatos témákban) Dr. Harangozó Judithoz – a „FET-es” időszakban.

Fejlesztési javaslatok:

A mentális zavar szűrővizsgálata mellett az addikciók feltérképezésére szolgáló rövid szűrő eszközök (Cade, Audit 2. számú melléklet) használatának átgondolása.

Kálvária Átmeneti Gondozó Ház

A 2020-as év elején megtervezett csoportos foglalkozások beindítása 2021-ben részben valósult meg.

A team szakmai éve krízisekkel, humán erőforrás nehézségekkel volt terhelve. Az intézmény vezető és a szakmai munkáért felelős vezető megbízott vezetői pozícióba került. Ez a helyzet

jó lehetőséget adott arra, hogy a két vezető átgondolja a vezetői munkáját, a változtatásra, fejlesztésre szoruló munkaterületeket. A nyár folyamán a kollégák újra beadták a pályázatukat. Az intézményvezetői pályázatot elnyerte Lengyel Krisztina, a szakmai vezetői pályázatot pedig Verbay Erzsébet nyerte el. A korábbi szakmai vezető Szepesi László elment az intézményből.

Szinte egész évben nehézséget jelentett a humán erőforrás hiány. Ezen körülmények között nem (vagy csak igen nehézkesen) lehetett szakmai fejlesztési munkát végezni.

Együttműködés az Ébredések Alapítvánnyal

Az Ébredések Alapítvány folyamatosan biztosította egészségügyi és a szociális alapellátás közé tartozó közösségi pszichiátriai ellátását.

Az Ébredések Alapítvány esetmegbeszélő értekezletén (ami a járvány időszakban az online térbe került át) a gondozóház korábbi szakmai vezetője rendszeresen részt vett. A vezetőváltás után, a humán erőforrás hiány miatt a jelenlegi szakmai vezető kinevezését követően kevésbé tudott bekapcsolódni ezekbe az esetmegbeszélő értekezletekbe.

Az intézményen felüli team munka nem mindig könnyű. Ezen feladatok folyamatos facilitáló tevékenység mellett működnek. A nyár folyamán javaslatomra sikerült elindítani egy az Ébredések Alapítvány közösségi pszichiátriai koordinátorával, dr. Harangozó Judittal közös esetmegbeszélést. Az esetmegbeszélő csoport havonta kerül megszervezésre. Ezen felül a hétfői Ébredések Alapítvány megbeszélései használhatók erre a célra (lásd fentebb).

A tapasztalati szakértő kolléganő munkája nehezen jelent meg a telephelyen. A tapasztalati szakértő az intézetben élő sortársakat az Ébredések Alapítvány székhelyén fogadta és segítette. A korábbi szakmai vezetővel történő egyeztető megbeszélés után a sortársakkal való találkozók megszervezése nem valósult meg. A nyári időszakban a tapasztalati szakértő kolléganő az Ébredések Alapítvány pszichiátrének rendelési idejében részt vett a gondozóház klienseivel való találkozón. A nyári hónapokban intenzíven elindult a sorstárs segítség.

A team munkáját esetmegbeszélő csoport vezetésével támogattam.

Fejlesztési javaslatok:

Az egyéni esetkezelés folyamatának az áttekintése (első interjú, személyre szabott gondozási terv, gondozási tervben megfogalmazott célok monitorozása), a segítő munka hatékonyságát növelő eszközök, stratégiák bevezetésének mérlegelése.

Táblás Átmeneti Szállás

A szállás teamjében történtek személyi változások – és örömteli fejlemény, hogy Romet András megnyerte a szakmai vezető pályázatot decemberben. Azt gondolom, hogy a team szakmai munkáját hatékonyan fogja támogatni, fejleszteni az új szakmai vezető.

Az elmúlt év kihívása a COVID járvány mellett a sokproblémás kliensek nagyszámú megjelenése a szálláson. A mentális zavarral élő kliensek mellett dual diagnózisú, intellektuálisan akadályozott kliensek jelentek meg.

A szakmai programban szereplő csoportos foglalkozások részben indultak el. Erőforrás hiány miatt nem tudtak elindulni a fejlesztő csoportok.

A team munkáját esetszembeszélő csoporttal támogattam.

Együttműködés az Ébredések Alapítvánnyal

A Táblás Átmeneti Szállás kapcsolattartója és az Ébredések Alapítvány kapcsolattartója együttműködik a közösen segített kliensek mentén.

A pszichiátriai egészségügyi ellátást Dr. Bodrogi Andrea biztosítja a szálláson élők részére. Az elmúlt év második felében jelentősen megnőtt azon lakók száma, aki igénybe veszik a pszichiátriai segítségnyújtást.

Fejlesztési javaslatok:

Az egyéni esetkezelés folyamatának az áttekintése (első interjú, személyre szabott gondozási terv, gondozási tervben megfogalmazott célok monitorozása), a segítő munka hatékonyságát növelő eszközök, stratégiák bevezetésének mérlegelése.

Érdemes lenne átgondolni, hogy milyen más formában működhetne az intézet. Rehabilitációs otthon? Hogyan lehetne a szolgáltatási elemeket bővíteni? Így például: az intellektuálisan akadályozott klienseknél fejlesztő gyógypedagógus?

Váci Úti Éjjeli Menedékhely és Nappali Melegedő

2021 év elején a team tagokkal elkezdődött a szakmai programok fejlesztésének az átgondolása. A team tagok megosztották, hogy sok esetben eszköztelennek érzik magukat a mentális zavarral élő, gyakran nem együttműködő kliensekkel. A kollégák megfogalmazták, hogy szeretnék úgy segíteni, hogy a kliensek megőrizzék az önállóságukat, illetve képessé tegyék őket az

önálló életvitel gyakorlásához szükséges készségekre. Nehézséget jelent, hogy sok esetben a mentális zavarra rálátással nem bíró, edukálatlan klienseket nehezen tudják bevonni a segítő folyamatba. További nehézség, hogy szűkösek a továbblépési lehetőségek. A szállón élő személyek gyakran súlyos, krónikus betegséggel is élnek a mentális probléma mellett. Sokszor a belgyógyászati problémákat kísérő depresszív állapotok akadályozzák a klienseket az önálló életben.

A team tagok erőforrásként tekintenek egymásra a mindennapi munkájuk kapcsán, ugyanakkor sok tekintetben a szervezeti működéssel nehézségeik voltak. Nehézségként említették, hogy a hozzájuk érkező kliensek kapcsán nem mindig könnyű az együttműködés a küldő intézet teamjével. Az év folyamán ennek a problémának a megoldásában történt előrelépés.

A célokat és nehézségeket feltáró beszélgetések után javaslatomra elkezdtünk egy készségfejlesztő tréninget, melynek a célja az alapvető segítő skillek erősítése, fejlesztése volt. A Mentoráló csoport és a készségfejlesztő csoport tapasztalatai alapján javasoltam az intézményvezetőnek és a szakmai vezetőnek, hogy kérjenek a team számára szuperviziós támogatást. Ezt a támogatást megkapta a team. A közös munkánk folytatását nehezítette a humánerőforrás hiány. Az őszi hónapoktól csak az intézményvezetővel és a szakmai vezetővel tudtam találkozni és együtt dolgozni. A vezetők által kitalált új működési rend sem tudott elindulni a humánerőforrás gondok miatt.

Együttműködés az Ébredések Alapítvánnyal

Az Ébredések Alapítványtól Dr. Nemes Rozália online biztosította a pszichiátriai rendelést. Időközben személyes jelenléttel bekapcsolódott Dr. Harangozó Judit, aki a későbbiekben átvette Dr. Nemes Rozáliától a pszichiáteri feladatokat.

Sikerült bevonni a krónikus betegséggel élők segítésébe egy önkéntes pszichológust, aki az Ébredések Alapítványtól érkezett.

Fejlesztési javaslatok:

Csoportos foglalkozások biztosításának átgondolása. Milyen csoportos foglalkozásokat tud nyújtani a team? Pszicho-educációs csoportok szervezése az Ébredések Alapítvány pszichiáterével, közösségi koordinátorával: Dr. Harangozó Judittal.

Budapest, 2022. március 3.